

CULTURA POPORULUI

„LUMINEAZĂ-TE ȘI VEI FI; VOESTE ȘI VEI PUTEA.”

C. A. ROSETTI

Director:
GENERAL NICOLAE PETALA

BEDACȚIA, B-dul Elisabeta, 36

BUCUREȘTI, 22 IULIE 1927

ADMINISTR., B-dul Elisabeta, 36

ANUL VII, Nr. 204
Apare în fiecare Duminică.

MOARTEA REGELUI FERDINAND CEL MARE AL ROMÂNILOR

Cu adevărat și adânc îndurerată, țara e cernită, de la un hotar la altul.

Lăsând în sufletele noastre, ale celor cari am trăit odată cu El, și în Istoria țării și a vremii Lui, pentru pomenire în vechi de vechi, amintirea sufletului Lui bun și a unei mari țării de cuget și de legământ cu țara peste care a domnit, întâiul Rege al tuturor românilor, Ferdinand cel mare, a trecut în lumea celor drepti.

Contopit sufletește cu noi, românii, îndemnat de aceleași simțimânte, călăuzit de aceleași năzuințe, cu aceeași credință neștrămutată în temeinicia și în izbânda drepturilor noastre strămoșești, ca și în rostul chemării noastre istorice, acest Mare Rege, tăgăduind hotărât întâietatea drepturilor sângelui față de legământul datoriei, a mers neclintit în pasul nostru și în al vremii. Din clipa în care trebuința războiului pentru împlinirea idealului nostru național a dat un nou înțeles vieții românești, dorința și gândurile Lui au avut aceeași țintă: lupta alături de marii noștri aliați, până la izbânda deplină. Apoi, în zilele de băjenie și în cele de grea cumpănă, până în aceea în care sfârșitul trupelor ne-a răsplătit jertfele, inima Lui a bătut în același ritm, în aceeași mișcare, cu inimile celor mai buni dintre noi, îmboldind energiile și susținând credința în ziua cea mare a marii izbâzi. Cine L-a auzit vorbind, în ziua de 18 Noembrie 1918, în Piața Victoriei, când, în fruntea armatelor învingătoare a reintrat în Capitala țării lui mărite, n'a putut să nu simtă valul de sânge generos ce făcea ca inima acestui Măndru Rege izbânditor, să bată cu tărie și vocea să-i vibreze de emoție, la mărturisirea marii mulțumiri ce-i umezise ochii.

Dar Regele Ferdinand n'a fost numai Marele și Hotărâtorul războinic, mulțumită căruia războiul pentru întregirea neamului și această întregire s'au putut înfăptui. Din întâile zile ale reculegerii de după războiu, adânc înțelegător al stării generale a țării și al nevoilor economice și culturale, ivite cu tărie în noul cuprins de viață românească, a ținut să fie săvârșită, în întâiul rând, marea dreptate istorică a împroprietăririi țărănilor, cari de veacuri muncesc pământul acestei țări; după aceea, pe lângă grija necurmat purtată așezării lor de rosturi, menite să asigure deplina reculegere economică a țării și un nou avânt din acest punct de vedere, cuvenit față de mijloacele economice pe care țara le are, tot gândul Lui mare, pornit din cele mai înalte simțimânte și din aceeași dreaptă prețuire a însușirilor sufletești ale Poporului nostru, a fost să îndemne, în toate chipurile cu putință, la ridicarea culturală a masselor, convins că toate celelalte puteri de viață ale unui popor au ca unitate de măsură o singură putere fără greș: puterea culturii; nu pierdea prilejul să amintească sfetnicilor Lui și tuturor oamenilor politici, cu cari vorbea, această adâncă convingere de care era stăpânit.

Astfel pierderea ce-o încearcă acum Poporul român e nemăsurat de mare; ea ar putea fi împlinită numai prin stăruința noastră a tuturor, de a urma, fără preget, sfaturile și îndemnul acestui Rege Înțelept și Bun.

Suferințele Lui ne-au îndurerat mult, ca și moartea Lui. Singurul gând, însă, care, de sigur l-a mulțumit până în cele din urmă ale Lui clipe de durere, și de viață, gând care ne alină și nouă durerea, a fost că dorințele Lui din clipa morții vor fi ascultate și împlinite cu sfințenie și că, în lungul curs al vremurilor viitoare, generații după generații vor găsi, în faptele Lui, pilde de înțelegere și de puternică ridicare sufletească.

Amintirea Lui, a vieții și a faptelor Lui mari, vor fi veșnic păstrate de Poporul românesc, cu pioasă dragoste și netărmurită recunoștință. Fie-l țărâna ușoară...

CULTURA POPORULUI

Fiecare om are o conștiință, care se deschiide numai înaintea lui Dumnezeu.

Pentru ca să albă o valoare, viața trebuie eucertită.

FERDINAND I AL ROMÂNIEI

† REGELE FERDINAND I

DORMI ÎN PACE!

de VASILE MILITARU

Țară mândră și bogată, Țară dulce, Țară plină
De viteji ce-ți dorm în plaiuri sub troițe și sulfină;
Țară de plugari, cu pieptul și cu umerii de fier
Ce te-al ridicat adesea — vijelie — pân'la cer;
Țară care niciodată
N'ai putut fi ingenunchiată,
Pleacă-te 'ngenunchi acuma, sub zăbranicul de jale,
Ca 'nehis ochii, pe vecele, Regele mării tale!

Rege urlaș în fapte și isvâr de bunătate, —
In zidirea cărui, astăzi, viul vieții nu mai bate; —
Cum să poată spune graiul omenesc, ce mult ne doare,
Că s'a stins pe vecințele STRĂLUCITUL NOSTRU SOARE?...
Cum să spună chipul slovil
Toată jalea și tot plânsul celor mulți de pe ogoare,
Lângă cari ai plâns odată pe câmpiile Moldovii?...

Suflet drept și minte plină de înțelepciune - adâncă,
Al inăbușit în Tine glasul sângelui și — stâncă
Al rămas să 'nfrunți cu pieptul toate trăsnetele firii
Și-al pus Țării Tale lauri în cununa desrobirii!

Dormi în pace, Rege Mare, Rege bun și Rege sfânt,
Care-ai dat la toți plugarii câte-o brazdă de pământ.
Și'n adâncul somn rămăle-ți neclintită 'ncredințare
Că, precum ai făurit-o Tu, în vechile-i hotare,
Va 'nflori și va rămâne vecinic România Mare!

Istovit de o boală grea, Regele Ferdinand al României a murit, în Castelul Peleşor de la Sinaia, în noaptea de 20 Iulie, pe brațele M. S. Reginei Maria. El și-a păstrat întreaga cunoștință până în clipa din urmă, și și-a dat obștescul sfârșit fără dureri.

Joi, după amiază, rămășițele pământești ale răposatului Rege au fost aduse în București, cu mare paradă regească, și așezate în Sala de aur a Palatului dela Cotroceni.

Pe dinaintea sicriului regal s'au perindat azi, Vineri, de dimineața până seara, cu sufletele întristate, zeci de mii de oameni.

Cu mare paradă, înmormântarea va fi făcută Duminică, la Curtea de Argeș.

Cortegiul funebru va porni de la Palatul Cotroceni dimineața, după slujba religioasă. Trenul mortuar va pleca din gara de Nord la ora 11-30; oprindu-se în trecere de gările Titu, Golești și Pitești, va sosi în gara Curtea de Argeș la ora 3 și jum., după amiază. Acolo refăcându-se, convoiul funebru va porni, cu mare paradă, spre biserica episcopală, înăuntrul căreia rămășițele pământești ale întâiului Rege al tuturor românilor vor fi înmormântate.

Departa văzător și dornic de liniște, de bună rânduială și de bine, acum și în viitor, în țara pe care a iubit-o atât de mult, răposatul Rege a hotărât, în cele din urmă clipe ale Lui, în scris și cu cuvânt de moarte, ca averea ce i-o lăsase prin testament fostului prinț moștenitor Carol să'i fie dată acestuia în bani, iar moștile și castelele, ce ar fi fost să'i se cuvină, să fie ale Aceluia care-i va urma la Tron, rămânând ca fostul prinț Carol să-și urmeze soarta, pe care și-a croit-o singur, împotriva voinței părinților săi.

În această privință, vorbește, cât se poate de lămurit, scrisoarea lăsată de Rege, tot în aceeași de pe urmă clipe, Primului ministru al țării.

Pentru instituții culturale, a lăsat cinci zeci de milioane lei, cari vor fi împărțiți:

„Fundăției universitare Ferdinand I”, din Iași;
Orfelinatului agricol „Ferdinand” de pe moșia regală Zorieni, care va rămâne neatins pe această moșie și întreținut de viitorul rege al României;

Academiei române, venitul servind la un premiu pentru cercetări asupra unor chestiuni economice românești;

Societății geografice române;
Bisericii naționale ortodoxe și unite, Bisericii catolice, Bisericii protestante și celei israelite;

Unui institut de ajutorare pentru ofițeri;
Societății „Astra” din Sibiu și unei societăți de cultură națională din Cernăuți și din Chișinău.

Zile de neuitat din viața Marelui Rege FERDINAND I

28 Septembrie 1914: Urcarea pe tron, ca Rege al României, urmând defuncției săui unchiu, marelui Rege Carol I-ii.

29 Maiu 1915: Luând parte la ședința Academiei române, rostește o cuvântare înmăsoasă și cuminte chibzuită, despre cultura neamului.

14 August 1916: România, desăvârșit unită, în simțimânte, în cugete și în năzuințe, cu marelui său Rege, intră în războiul lumii, declarând războiul Austro-Ungariei.

Marție 1917: Prin înalt ordin de zi, Regele Ferdinand împlineste o dreptate istorică, în cuprinsul vieții economice a țării, hotărând, din singura sa pornire, să se împartă pământ de muncă țăranilor și punând în întâiul rând al acestei împărțiri moștile sale regale.

27 Marție 1918: Unirea Basarabiei cu Patria-mamă.
18 Noembrie 1918: Regele Ferdinand I-ii și Regina Maria intră în capitala României mari, în fruntea armatelor învingătoare.

28 Noembrie 1918: Unirea Bucovinei cu Patria-mamă.
1 Decembrie 1918: Unirea Ardealului cu Patria-mamă.

14 Octombrie 1922: Intronizarea Regelui Ferdinand I-ii și a Reginei Maria, ca primi Suverani ai României Mari.

M. S. REGELE MIHAIU I-IU

NĂDEJDEA ZILELOR CE VIN

Cea din urmă dorință a răposatului Rege Ferdinand — Scrisoarea trimisă Primului ministru al țării, la 15 Iulie. — Proclamarea noului Rege. — Regența și rostul ei.

Scrisoarea Regelui Ferdinand I

Dăruindu-l Rege a comunicat această scrisoare și d-lui ministru al Casei regale

Scumpul Meu Președinte al Consiliului,

Ca creștin sunt totdeauna stăpânit de grija clipei când Mă voi înfățișa în fața Domnului; ca Român și Rege, Mă gândesc neîncetat la soarta Țării, căreia am jertfit viața Mea pe pământ.

Dragostea Mea nu Mă lasă să consider că datorita imi încetează cu această viață și nu pot să nu Mă gândesc ce va fi în urma ei.

Dumnezeu a voit ca Coroana, de care e atât de indisolubil legată soarta Țării, să treacă pe capul nepotului Meu nevrâstnic Mihai. Rog cerul să-l ocrotească și să-l hărăzească binecuvântarea, ca sub Domnia Lui să se întărească și să sporească România, clădită cu atâtea jertfe.

Fac apel la toți bunii și cinștii cetățeni ai țării, să ajute din toate puterile lor ca să înlesnească liniștită propășire a Statului.

În fruntea lor, asupra scumpului Meu fiu Nicolae, ca Regent, împreună cu colegii Săi, cade cea mai grea răspundere în îndeplinirea sfintelor datorii. Cu credința și dragostea ce înaintașii familiei Sale i-au dat pildă, fiul Meu va putea duce la bun sfârșit misiunea ce îi revine.

Nu pot privi spre viitor, fără să mă gândesc cu inima de părinte la scumpul Meu fiu Carol, cărui il urez viață cinștită și fericită în noua soartă pe care și-a crotit-o împotriva silințelor noastre. Nu mă îndoiesc că — ca orice român iubitor de Țară și mai devotat decât oricare altul — va străluci într-o înlesnit prin tot ce atârână încă de dânsul, ca România, în timpul fiului său Mihai și a urmașilor Săi, să se poată desvolta și propăși în liniște și cu spor.

În ceea ce Mă privește, cu hotărâre și numai spre a nu turbura liniștea țării, M'am oprit de la mulțumirea sufletească de a-l vedea și, în același sentiment, cer ca să nu se întoarcă în țară decât, precum s'a legat, când autoritățile legale îl vor îngădui.

Trebue ca fiul Meu Carol să caute astfel să impună oricăror rătăciți respectul situațiilor legale, creiată prin renunțarea sa la Tron, așa precum îl poruncește cele mai imperioase îndatoriri de Român, de fiu și de părinte, ca să respecte legământul încheiat din proprie voință și nesilit de nimeni.

Primiți, vă rog, scumpul Meu Președinte al Consiliului, expresiunea simțimentelor Mele afectuase.

(ss) FERDINAND

AMINTIRI

— DIN VIAȚA DE ACUM 40 DE ANI A REGEIUI —

În Toamna anului 1886, în curtea Școlii militare de ofițeri din Dealul Spirei, în fața batalionului școlar aflat sub arme, Marele nostru Rege Carol indica, cu ceremonialul de rigoare, într-o împrejurare care nu se cunoscuse încă la noi, un loc la flancul drept al batalionului școlar, tânărului sub-locotenent de infanterie, *Alteței Sale Regale, Pricipelui moștenitor Ferdinand de Hohenzolern*, însoțind gestul regal cu următoarea augustă declarație:

«Vă aduc un nou coleg, pe nepotul meu Ferdinand, Moștenitorul Tronului, hotărât, ca și voi, să-și slujească țara ca român și ostaș, cu credință și cu cinste.»

Și după alte câte-va indemnuri bune, Primul Rege al românilor a primit defilarea batalionului școlar în frunte cu directorul școlii, generalul Poenaru, fost șef al Marelui stat major general și fost ministru de război, pe atunci colonel, cu sub-directorul locot.-col. C. Iarca, mai apoi general și cu întreg corpul ofițeresc al școlii; iar la flancul drept, defila, în rând cu prima linie de viitori ofițeri, sub-locotenentul Ferdinand, Moștenitorul Tronului, gloriosul Rege de mai târziu.

Intovărsind apoi pe Augustul Său unchiu în sala de mănăncare a școlii, unde Regele Carol a stat de vorbă cu elevii, gustând din mâncarea lor, tânărul sub-locotenent Ferdinand, care pe atunci nu poseda limba românească, adresându-se și el elevilor, le-a făcut cinstea să-l numească «camarazi», repetând cător-va, de mai multe ori, expresia aceasta: «*bun, camarade?*», ceea ce măguli, firește, mult amorul propriu al candidaților la ofițerat.

Din chiar clipele acea, Regele Ferdinand a intrat în sufletele generației de ofițeri, cu care mai târziu a împărțit așa de glorios și de strălucit cariera militară.

Așa se explică de ce astăzi, când acest Mare Rege Român a părăsit pentru vece draga Lui armată, sufletul acestei armate este sincer cernit și nemărginită pierdere este din inimă plânsă de ea.

B. VĂLENARU

NOUL REGE — REGENȚA

Urmașul Marelui Rege său, Regele Mihai I-Iu.

Sub îngrijirile Augustei sale mame, Prințesa Elena, noul Rege crește puternic și viu, încurajând nădejile și așteptările întregului popor, care are astăzi privirile ațintite asupra-l.

El va împlini, la 7 Noiembrie, vârsta de 6 ani.

Potrivit dorinței răposatului rege, înnoită și în clipa morții, potrivit prevederilor Constituției și intereselor superioare ale țării, până la majoratul Regelui Mihai — care va fi împlinit în 1939 — grilele mari ale domniei au fost date în sarcina unei regențe, alcătuită din Sanct. Sa Patriarhul Miron Cristea, A. S. R. Principele Nicolae și d. G. Buzdugan, Primul președinte al Inaltei curți de casație și justiție.

Regența, consiliul acesta de regență, are față de Rege și față de interesele țării, îndatoririle, sarcinile și răspunderile — de zeci de ori înalte — pe cari un consiliu de familie le are față de un copil ne ajuns încă la vârsta legiuită, să poată hotări cu depline puteri în ce privește faptele lui. Membrii Regenței au deus jurământul de credință, către Rege, Constituție și legile țării, Tron și liniștea în țară, să fie păstrată cu sfințenie.

Miercuri, d. a., în ședința solemnă a Parlamentului, convocată anume, fiecare rostind cuvintele:

Ferdinand este nepotul

«Jur credință Majestății Sale Regelui Mihai I-Iu;

«Jur a păzi Constituția și legile Poporului român, a menține drepturile lui naționale și integritatea teritoriului».

Jurământul a fost luat de I. P. S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei, întru cât Sanct. Sa Patriarhul face parte din Regența.

Cu împlinirea acestui act, Regența a intrat în exercitiul drepturilor sale, și i se cuvine toată ascultarea, potestă acestor drepturi.

Anii trec curând. Să dorim și să contribuim cu toții, ca el să fie cât se poate de bun și de roditor de bine.»

Cu deplină încredere în viitorul acestui vițlar al scumpei noastre Dinastii și în viitorul țării, să lucrăm în liniște și în bună rânduielă pentru propășirea noastră. Pur-tându-ne astfel, ne vom arăta vrednici de dragostea fără margini, pe care înțeleptul și Bunul nostru Rege Ferdinand ne-a arătat-o, și ascultători, față de marea lui dorință, din călup în care El a închinat-o, ca starea legală de astăzi, în ce privește urmarea la

M. S. REGELE MIHAI I-IU

Tron și liniștea în țară, să fie păstrată cu sfințenie.

Așa să fie!

REGELE FERDINAND DESPRE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

— DISCURSUL ȚINUT LA ACADEMIA ROMÂNĂ, ÎN ȘEDINȚA DELA 16 MARTIE 1890 —

Ales membru onorific al Academiei române, în ziua de 16 Martie 1890, în ședința solemnă a acelei înalte instituții culturale, Regele Ferdinand, pe atunci Prinț moștenitor, a pronunțat următoarea înălțătoare cuvântare asupra limbii și literaturii românești:

Domnilor,

«Cu inima pătrunsă de recunoștință, am ascultat cuvântarea prea iubitului meu unchiu și la rândul meu, dar numai îndemnat de Regele, îndrăznesc a rosti câteva cuvinte înaintea acestei adunări de bărbați învățați, în mijlocul cărora pentru întâia oară am onoarea de a mă afla.»

Este în același timp și o datorie din parte-mi a lua cuvântul, spre a exprima adâncul meu sentiment de recunoștință pentru marea distincțiune ce Academia mi-a făcut, proclamându-mă ca membru onorific al acestui înalt așezământ de cultură națională, unde tineretea mea neîncercată va să se călăuzească de neperitoarele lumini ale științei.

Am avut fericirea că s'au îngrijit de timpuriu a mă învăța frumoasa limbă românească, și mi-a fost drag să o învăț, pentru că ea mi-a înlesnit cunoașterea de aproape a literaturii populare, a datinelor, obiceiurilor, dar mai ales a bogatei istorii a Neamului românesc.

Am putut ceti și înțelege astfel numeroasele publicațiuni ale Academiei, cari mi-au arătat cât de mult s'a făcut pentru propășirea științelor și literelor în România. De câte ori am avut aceste scrieri înaintea ochilor, am zărit, ca o vedenie minunată, icoana Țării însăși; licărind altădată ca o scânteie luminoasă pe cerul răsăritean, crescute de atunci din zi în zi, și se mări plină de vlagă și de fală, ca o stea cu rațe limpezi pe malurile Dunării și țărnuț Mării negre.

Iubitul meu profesor, d. Păun, mi-a insuflat neîncetat dragoste pentru Istoria națională, încredințat fiind că spre-a putea și bine cine e și cât prețuește un popor, trebuie negreșit și mai presus de toate să-i se cunoască trecutul său. De aceea, m'am îndelfinit de a ceti cu multă luare aminte monumentele noastre istorice.

Datoresc și eu ca și toți Români o vie recunoștință d-lui Kogălniceanu, astăzi venerabilul președinte al Academiei, și care m'a întâmpinat cu așa de bine simțite cuvinte, căci prin culegerea și tipărirea cronicelor noastre mi-a ușurat apropierea de aceste comori de mari învățăminte, izvoare nesecate de fapte strălucite și de mândrie națională.

Cum să nu fim oare mândri când, cetind acolo despre luptele vitejești și glorioase cu toți cei mai cumpliti ai voștri vrăjmași, întâlnim numele și faptele atâtor Voevozi însuflețiți de iubirea de moșie până la jertfă?

În toate vremile au trăit Români, și pe Tron și în rândurile poporului, cari nu au uitat, precum zice Ienăchiță Văcărescu:

«Creșterea limbei românești și-a Patriei cinstire».

Câte lucruri de cel mai mare interes nu am găsit cu o firească și iertată mirare pentru mine, în toți cronicarii, dar mai cu seamă în cei doi mai de frunte, Miron Costin și Ioan Neculcea! Cu deosebire Neculcea m'a fermecat cu limba-i curată, cu stil împodobit cu icoane pipăite și cu așa de sănătoase povețe. Cele patruzeci și două de *cuvinte* — cum le numește el — dela începutul cronice sale, sunt ca o galerie de cadre mici, dar cu măiestrie zugrăvite, pe cari ochiul nu se mai satură privind-le. Câte chipuri vii, fapte, legende, cugetări înțelepte în fiecare din ele!

Atunci am înțeles cum și de ce el a

Un apel la unire

Regele României, Ferdinand I, care s'a luptat pentru reintregirea Neamului românesc, și care a fost ajutat de Dumnezeu să împlinească această reintregire, nu mai este. Și moartea Lui o plâng toate sufletele înțeleghătoare ale României, cari, în cea mai mare jale dar și în cea mai mare nădejde a războiului, și-au legat norocul lor național cu norocul Lui.

Și dragoste pioasă i se cuvine. Dar cea mai pioasă dragoste, pe care I-o putem arăta, este unire asfântă între toți fiii buni ai Patriei, pentru întărirea și înflorirea României reintregite, după lege. Căci legalitatea este pârgia lumii. Și El a trăit, și s'a luptat, și a pățimit, și a murit pentru întărirea și pentru înflorirea legală a României. Să fim deci vrednici de El.

Astfel, după moartea Regelui Ferdinand, și după însăși dorința lui, conducătorii Statului s'au călăuzit de o lege mai dinainte stabilită, și L-au proclamat ca Rege pe micul Prinț Mihai. Și până la majoratul Lui, L-au încredințat unei aleături domnești, numită Regența, și compusă din trei persoane mari: Alteța Sa Regală Principele Nicolae, Sanctitatea Sa Patriarhul Miron Cristea și d-l George Buzdugan, Primul președinte al Inaltei curți de casație.

Datoria noastră de români este să ne unim, spre a ne supune tuturor legilor stabilite cu bună înțelegere între fruntașii neamului, pentru propășirea Patriei. Și să nu ne învrăjbm, spre a nu aduce turburare prin călcarea legilor. Căci mare poruncă este apărarea țării de orice turburare.

Simțim adânc flecare dintre noi, că ceea ce ne trebuie acum este o grabnică înălțare sufletească. Dar să știm că Neamul nostru românesc are un mare viitor statornic în cartea ursteli, numai cu anumite condițiuni. Și una dintre aceste condițiuni este: unire între toți bunii români, la muncă orânduită, stăruitoare, cu cinste, dreptate, pietate, după lege. Toți cei cari au Cultul Patriei să fie însuflețiți de acest mare adevăr: Prin cultul legalității, la Cultul Patriei.

ASOCIAȚIA „CULTUL PATRIEI“